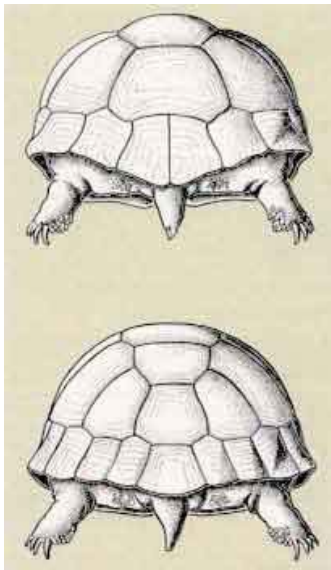


La tortuga Mediterrània (*Testudo hermanni*)

Font: Centre de Reproducció de Tortugues de l'Albera - <http://www.tortugues.cat/>

La tortuga mediterrània (*Testudo hermanni hermanni*) és una espècie relict a en el conjunt de la península Ibèrica. També se l'anomena tortuga de Hermann, i pertany a la família dels testudínids, ordre dels quelonis. És una tortuga terrestre d'uns 30 cm de llargada, cuirassa bombada i oval, placa supracaudal doble i cua acabada en un tubercle corni de forma cònica amb un canal longitudinal. És d'un color grogós, amb taques fosques o negres, i l'escut ventral és de color groc al mig, amb bandes laterals negres. Habita en pinedes litorals, garrigues o terrenys arenosos molt exposats al sol. S'alimenten gairebé exclusivament de vegetals, i fan uns estralls considerables en els camps de patates i de maduixes, a part les herbes silvestres. Hivernen fins a l'abril, que comença el període de zel, amb freqüents combats entre mascles. Viuen molts anys (poden arribar a 70 o 80, i a vegades han passat de 100). Habiten als Balcans, la Península Ibèrica, Occitània, Còrsega, Sardenya i la Itàlia continental i peninsular. Als Països Catalans hom la troba al Rosselló, l'Alt Empordà, les Balears i les Pitiüses i al migjorn del País Valencià, malgrat que necessita protecció, a causa de les captures de què ha estat objecte per a vendre-la com a tortuga de jardí.

Les tortugues terrestres tenen la closca molt bombada, les potes cilíndriques i una coloració que combina negres i grocs apagats. El dibuix que hi ha a continuació mostra les diferències entre les dues espècies de *Testudo* presents al nostre país: la tortuga mediterrània a dalt, que presenta dues plaques supracaudals i un esperó corni a la punta de la cua, i la tortuga mora (*Testudo graeca*) a baix amb una sola placa supracaudal.



Quins són els seus costums i com es reproduïx

Es tracta d'un animal de costums diürns, que a l'estiu s'amaga a les hores de més calor i evita els dies en què el sol pica de debò. Malgrat que les tortugues s'han guanyat la fama de ser molt lentes, quan convé poden córrer i, si s'escau, fins i tot grimpar. Són actives del mes març fins a novembre, i fora d'aquesta època s'enterran per hivernar. Aquesta tortuga pot viure molt temps, de manera que s'han constatat casos d'exemplars amb gairebé 100 anys de vida.

La tortuga mediterrània s'aparella entre els mesos d'abril i juny, tot i que les còpules es poden perllongar fins a les darreries d'estiu. La posta és enterrada al sòl -on la tortuga fa una excavació amb les potes del darrera- i acostuma a estar composta d'un màxim de 6 ous que són molt blancs, de closca calcària i d'uns 35mm de diàmetre. No es tracta d'una posta única sinó de dues separades per un interval d'entre 10 i 30 dies. Un cop enterrats els ous en el niu la mare se'n despreocupa, de manera que quan

al cap d'uns tres mesos -setembre/octubre- neixin les petites hauran d'espavilar-se totes soles. No serà fins al cap d'uns 10-12 anys que aquestes joves tortugues arribaran a l'edat adulta.

Cicle biològic

Ens trobem davant una espècie que necessita regular la seva temperatura corporal amb la de l'ambient, els raigs del sol. Se'n diuen poiquiloterms. Això fa que, a l'hivern, entri en un estat letàrgic on totes les seves funcions vitals queden reduïdes als mínims. Les tortugues hivernen. En aquest període, que pot oscil·lar entre els 2 i 4 mesos, viuen enterrades sota una capa de terra i brancatge de

diversos centímetres. Amb el sol de la primavera s'activaran els processos relacionats amb la reproducció, que culminarà amb la còpula.

Com la majoria de rèptils, és una espècie ovípara, és a dir, que es reproduïx per ous. Així, doncs, la femella realitzarà un niu -un petit forat a terra- on efectuarà la posta, de 3 a 6 ous. Tres mesos d'incubació pels raigs del sol seran necessaris per al naixement de les cries. El cicle biològic s'haurà acomplert.

Com és, on viu i de què s'alimenta

Les tortugues són rèptils primitius que es caracteritzen per estar proveïts d'una closca òssia amb plaques còrnies que recobreix el dors i el ventre de l'animal. Aquesta estructura deixa al descobert la part anterior, per on surt el cap i les potes del davant, mentre que per darrera treu les potes posteriors i la cua. És també característic de les tortugues posseir un bec corni i no tenir dents.

La closca de la tortuga mediterrània, dorsalment molt bombada, és més ampla a la meitat posterior i fa uns 20cm de longitud. És de colors groc i negre molt contrastats, amb dues bandes fosques a la part ventral, que van del davant al darrera. Aquest animal, propi de la franja costanera nord-mediterrània, viu en zones amb alternança d'hàbitats com ara prats, conreus, comunitats arbustives o bosquines, suredes i pinedes esclarissades. És de règim bàsicament herbívor, tot i que a vegades inclou també en la seva dieta algun invertebrat (cargols, llimacs...).

Com es distribueix i quins factors afecten les seves poblacions

La tortuga mediterrània es trobava àmpliament estesa en les àrees litorals de Catalunya, sud de França, Itàlia i pràcticament totes les illes del Mediterrani occidental. Avui dia, però, les seves poblacions han efectuat una davallada important, de tal manera que només en resten petits nuclis aïllats, tot encara en regressió i amb un futur ben incert. Per aquest motiu aquests animals estan estrictament protegits.

www.tortugues.org

Centre de Reproducció de Tortugues de l'Albera